

PADLIZSÁN LEVES

Pénzsűkében voltunk, mint rendszeren, de mégis el akartunk menni a gyerekekkel kétheti tengerparti nyaralásra. Így kerültünk Costinestire, egy nyomorúságos parasztház elképzelhetetlen szegényes szobájába.

Fiatalok voltunk és élveztük a tengert a gyerekekkel együtt. A baj csak akkor kezdődött, mikor visszajöttünk a lubickolásból és meleg vizet kértünk a gazdától, hogy lemosakodjunk az öszkonfortos lavórban. Még embert nem láttam így megrökönyödve, mint a házigazdát. Mi jut eszünkbe mosakodni, mikor most jöttünk a tengerből?! Persze nem tudtuk neki megmagyarázni, belenyugodott hogy bolondok vagyunk.

Az udvaron állt egy sánta asztal és látom, hogy egy fiatalasszony azzal van elfoglalva, hogy egy padlizsánt vastag szeletekre vág, és egy vizes fazékba rakja. Hallottam hogy németül beszélnek a férjével. Köszöntem és megkérdeztem, hogy mit csinálnak? Hát "Obergine" levest. Na mondom, ilyent még nem ettem. Honnan a recept? Az nincs, de gondolták hogy vízbe főve jó lesz. Miért, nem így eszik? - Bizony nem - próbáltam elmagyarázni -, hanem parázson megsütik, hámozzák, fabárdal aprítják. Hagymát vágnak, vagy üvegreszelőn reszelnek hozzá. Utána keverik össze olajjal, borssal.

Így kezdődött az ismeretség, amiből később barátság lett. Kelet Németországból jöttek, nemrég házasodtak össze, és annak dacára, hogy Markus orvos volt és Usi fogorvos, nem volt egy vasuk sem, s kerültek ők is a mínusz ötcsillagos szalonba. Ettől kezdve együtt jártunk a tengerre, és együtt harcoltunk a házigazdával egy kis meleg vízért. Sokat beszélgettünk a román és az NDK-s paradicsomról és mikor elváltunk, megígérték, hogy jövőre meglátogatnak bennünket Temesváron.

Minden eddigi nyári ismeretséggel ellentétben, szorgalmasan írták a leveleket Weimarból, és én is válaszoltam rájuk mindig. A következő nyáron tényleg eljöttek, és nem győztük őket vineta (padlizsán) salátával tölteni. Miután a piacra mentünk velük görögdinnyét venni, elcsodálkoztak, hogy két hatalmasat vásároltunk. Hiszen ez vagyonba kerül! Tőlük tudtuk meg, hogy az NDK-ban a dinnyét szeletenként árulják a cukrászdában. Később, mikor mi látogattuk meg őket, elcsodálkoztunk, hogy sorba állnak román vagy bolgár paradicsomért. Furcsa volt, sok más árúért meg mi álltunk sorba otthon, amiért meg itt nem kellett.

Usiek imádták a hegyeket és vagy velünk, vagy a gyerekekkel be is járták őket. Így kerültünk a legutolsó Romániai közös kirándulásunkon a Nera völgyébe. Ez a gyönyörű vidék közel volt a Jugoszláv határhoz, és persze a határőrség egyik elő állásánál felvették az adatainkat, és figyelmeztettek, hogy okvetlenül jelentkeznünk kell náluk, miután visszafele jövünk. Ezt meg is tettük, miután végigjártuk a sziklában vésett utat úgy húsz méterrel a folyó szintje fölött. Az út néha pár centiméter széles volt, és a falon levő láncokban kellett kapaszkodjunk, hogy le ne zuhanjunk. Megérte, egyike a legszebb helyeknek, amelyen életemben jártam.

Mikor a barátaink hazaindultak, megbeszéltük, hogy egy pár hét múlva mi fogunk vendégségbe menni hozzájuk Weimarba. El is indultunk a Skodával és miután Pesten és Pozsonyban megpihentünk, elindultunk Weimar felé. Estére ott is lettünk volna, ha nem hajtok el az autósztrádán a Jenai leágazás mellett. Észbe kaptam, de késő volt. Seholy lélek az úton, így aztán megfordultam. Egy lélek még is akadt a Jenai leágazásnál. Uniformisban. S hogy közelebbi ismeretséget kössünk meg is állított bennünket.

Elkövettem a második butaságot, németül válaszoltam a kérdéseire, ezt nem kellett volna. Aztán franko elismertem, hogy szabálytalanul fordultam meg. - Tudtam - mondta, mert a legközelebbi hely, ahol szabályosan megfordulhat, tíz kilométerre van innen és három perc alatt, nem vezethetett le húsz kilométert. Mivel őszinte volt és nem akart félrevezetni a minimális büntetést szabom ki, az-az húsz keletnémet márkát. Ez tényleg nem volt sok, és ráadásul volt is pénzünk, mert ezúttal, nem tudom milyen csoda folytan váltottak egy pár lejt. Rögtön kifizettem, kaptam egy nyugtat, és menni akartam, mert így is késő volt. Még meg kellett találnom Weimarban a barátaink lakóhelyét. Ám törököt fogtam. Nem engedett! Rendőr barátunk elkezdte magyarázni, hogy a büntetéspénznek nem az a célja, hogy o beszédje, hanem hogy a szabálytalankodót megnevelje, és ahhoz tudnom kell, mit vétettem. Azzal komótosan előszedte a bibliáját és egy félórán keresztül felolvasta a szabálysértésemre vonatkozó összes paragrafust.

Végre elszabadultunk. Elértünk Weimarba és egy kis keringés után megtaláltuk a barátaink lakóházát. Csengetésemre Usi jött ki és nagy megrökönyödésemre megkért szálljak vissza az autóba, indítsam el a motort, mert mondani akar valamit. Nem értettem mi történt, rosszat sejtve engedelmeskedtem, és visszaültünk az autóba.

- Képzeltetek - kezdte mesélni, Markus a múlt héten kiküldetésbe utazott egy csoport kollegájával Nyugat Németországba, és ahogy az egyik kollega mesélte, visszafele jövet, mikor a vonat a határ előtt megállt és újra elindult, ő ledobta a kis bőröndjét és leugrott a szerelvényről. Mire a velük küldött Stazis észbekapott a vonat messze járt és Markus is. Persze a Stazi fiúk rögtön megjelentek a lakásunkon, felforgattak mindent, és biztosan teleraktak "poloskákkal", azért mesélem nektek mindezt itt az autóban.

Nahát, gondoltam jól nézünk ki, ha ezek felveszik az összeköttetést a Securitateval, és kiderül, hogy együtt jártunk a Jugoszláv határon, nyakig vagyunk a pácba. Nem akartuk egyedül hagyni a barátnőnket. Lesz, ami lesz, ott maradtunk egy pár napig. Elvittem az autóját a szervizbe, és én is cseréltettem a mi Skodánkon egyet, mást. Azután megegyeztünk, hogyha Markus ír nekünk, akkor úgy fogom megírni, hogy: - A lányom írja Bukarestből, hogy...."

Először akkor lélegeztünk fel, mikor visszafele átmentünk a német határon. Másodszor pedig akkor, amikor szabály szerint visszaadtuk a miliciának az útleveleinket, és nem kérdeztek semmit. Majd két éven keresztül számoltunk be leveleinkben lelkiismeretesen arról, hogy mit ír a "lányunk" Bukarestből, amíg végre sikerült Markusnak kivinni a feleségét Nyugat Németországba.

Teltek az évek, jöttek-mentek a levelek Münchenből és Münchenbe. Azután minket is kivásároltak, és miután egy kicsit magunkhoz tértünk, valóra váltottuk régi álmunkat. Egy Temesvári látogatásból visszatérve megháltunk Bécsben egy hétre, és a szállodában, ahol szobát fogatunk, már ott vártak a barátaink. Tíz év után újra talajoztunk. Együtt jártuk Bécs látványosságait, és emlékeztünk vissza életünk legizgalmasabb utazására, azzal a jóleső tudattal, hogy sem a Stazi sem a Securitate nem létezik már. Mi mindannyian a szakmánkban dolgozunk, és már a plusz öt csillagos szállót is megengedhetjük magunknak.

Később ők jártak nálunk Hajfán. Aztán mi önáluk, Münchenben. A fontos, hogy barátságunk mindmáig fennmaradt.

CSALÓDÁS

A dolog még az egyetemen kezdődött, mikor egy régi vágású tanár egy száraz levelet tett metalográfia órán a mikroszkópba, a csiszolt-fém minta alá. A hallgatónak egymásután kellett benézni a mikroszkópba és megmondani mit látnak. Mondtak is mindenfélét, hogy ilyen meg olyan acél, öntöttvas, bronz, stb., míg hősünkre került a sor, - aki nagyon büszke volt a metalográfiai tudására. Miután nagyon alaposan nézte-nézte a "mintát", szomorúan kijelentette, hogy fogalma sincs mi lehet. A hallgatók legnagyobb csodálkozására a tanár felkiáltott: - Na végre egy valaki ért valamit a metalográfiához !" És kiszedte a száraz falevelet a mikroszkópból.

Ez az eset, amely aztán adomaként keringett az egyetemen, még jobban sarkallta Gyurit hogy minél többet tudjon meg a tárgyról. El is olvasott mindent, ami csak a kezébe került abból, ami kedvenc tárgyával foglalkozott. Persze az év végi vizsga nem jelentett problémát, simán vette, tiszta tízessel. Eljött a vakáció és vele együtt a gyári gyakorlat. Gyurkát pár kollegával és egy kolleginával a hegyek között eldugott kis mezőgazdasági gépgyárba küldték, amelynek egyetlen előnye az volt, hogy gyönyörű vidéken építették.

Mivel a gyár felszerelése kritikán-aluli volt és a munkavédelem gyerekcipőkben járt, értésére adták a tisztelt gyakornok elvtársaknak, hogy egyáltalán nem haragszanak, ha minél kevesebbet lábatlankodnak a gyárban. Több sem kellett a társaságnak, hiszen a kristálytisza pataokban nagyszerűen lehetett fürdeni, halászni, egészen úgy délfeléig, mikor mégis be kellett menni a gyárba, főleg az ebéd miatt!

A kollegina sokkal jobban mutatott a fürdőruhában, mint felöltözve és Gyurka egyre jobban meg volt győződve, hogy a fürdőruha nélkül még jobban mutatna. Így aztán minden metalográfiáról megfélemlítve, kizárólag a kolleginával foglalkozott, nem is sikertelenül. Nemsokára olyan boldognak érezte magát, amilyen az ember csak húszévesen lehet, mikor az erdő, a folyó, az esték, a szentjánosbogarak, mind-mind gyönyörűek, és az éjszakák még szebbek, mint a nappalok! A praktika már vége felé járt, amikor valami fatális véletlenség eredményeként Gyuri felfedezte, hogy a gyár egyik laboratóriumában egy vadonatúj Zeiss metalográfiai mikroszkóp áll teljesen érintetlenül! Mint kiderült csak német nyelvű használati utasítást küldtek vele és a gyárban senki sem volt, aki vállalkozott volna használni. Több sem kellett Gyurinak, azonnal ajánlkozott, hogy majd ő beindítja a műszert és betanít valakit dolgozni vele. Kapva-kaptak az alkalmon. Így aztán még két hétre ott ragadt, miután a kollegák haza mentek vakációzni.

Visszatérve a városba, természetesen az első dolga volt a kolleginát felkeresni, hogy valami közös programot találjanak ki. De a kollegina nagyon el volt foglalva, mindenféle családi ügyekkel. Gyuri nem is gondolt arra, hogy az ügyek esetleg csak ürügyek, az a két hetes szakmai félrelépés nem is olyan bocsánatos hűtlenség, míg egyszer éppen rá várakozva, hogy haza jöjjön, véletlenül áthallott egy beszélgetést a szomszédaszobából. A kollegina mamája magyarázta a barátnőjének: "Tudod, itt várja őt a másik szobában. Nagyon összebarátkoztak a gyári gyakorlaton. Nem tudom, mit képzelsz magáról ez a hólyag? - Az én lányom és ez az alak!? Szegénykém azt sem tudja, hogy is rázhatná le a pasast, de talán majd észhez tér az ipse!"

Gyurkának nem kellett több. Észhez tért azonnal, de az volt az érzése, hogy vége a világnak, semmi nem maradt benne, amiért élni érdemes. Persze az idő és a fiatalság megtette a magáét. Az élet ment tovább. Gyurka már rég egy gyárban dolgozott, amikor meghallotta, hogy az egyik kutatóintézetben metalográfust keresnek. Persze rögtön jelentkezett, az egykori tanár és annak a gyárnak az ajánlásával, ahol beindította a metalográfiát. Ki is tűzték a próbavizsga napját. Gyurka vadul bújt a könyveit, hogy felfrissítse a tudását. Úgy nézett ki, hogy minden a legnagyobb rendben van. Egy nappal a vizsga előtt megszólalt a telefon és közölték, hogy nem lesz semmiféle vizsga - az állást nem engedélyezték.

Teltek az évek. Gyurkának már családja volt. Egy nagy tömbházban vettek lakást, és megbarátkoztak a szomszédban lakó családdal, akiknek az övékhez hasonló korú gyerekeik voltak. A szomszéd fiatalasszony abban a kutatóintézetben dolgozott, ahová egykor barátunk is be akart kerülni. Egy kellemes együtt töltött estén, el kezdte mesélni, hogyan került be az intézetbe: "Egészen véletlenül jártam ott, egy volt kolleganőmnél, aki annyira dicsérte az intézet munkáját és a munkahely kellemes voltát, hogy úgy félvállról megkérdeztem: - Mondd, hogyan lehet bekerülni ebbe a csodaintézetbe? A világ legtermészetesebb hangján azt felelte: - Neked, a

te rokonsággal igazán nem probléma! Persze, mint mindenki, ő is azt hitte, hogy mivel a férjem rokona az egyik központi bizottsági tagnak, (a kommunista párt K.B.-ról van szó) ennek az előnyeivel is élhet. Arról nem tudott, amit nektek már meséltem, hogy se a férjem, se a távoli rokon, nem tartanak fenn semmilyen kapcsolatot, mi több, nem is akarnak tudni egymásról. A barátnőm addig erősködött, amíg együtt bementünk az intézet igazgatójához. Miután bemutatkoztam, és a barátnőm elmondta, mi járatban vagyok, mézes-mázosan azt felelte, jöjjenek el holnapután, megnézik a lehetőségeket. Két nap múlva felvettek metalográfusnak, amiről halvány fogalmam sem volt, de hát azóta már évek teltek el, belejöttem."

Gyurka még megkérdezte mikor volt ez. A szomszédnő pontosan emlékezett a dátumra, amikor felvették. Gyurka is, hisz aznap telefonáltak neki, hogy a felvételi vizsga elmarad. Az állást nem hagyták jóvá.

Barátunknak a sors - többször is - véletlenül megtudott igazságokat tartogatott. Így volt megírva valahol. Az első nem okozott igazi csalódást. A kolleginának és mamájának rég megbocsátott már, miután a feleségével megismerkedett.

De ez a friss kéretlen vallomás örökre megkeserítette a hangulatát.